

Kontraktshåndtering

23.08.22

Kontakt: juridisk@virksomhet.ntnu.no

Agenda

1. Kontraktsforhandlinger – hva er viktig?
2. Rammer for NTNUs avtaleinngåelser – Rundskriv F-07-13
3. Ulike type avtaler og samarbeidspartnere
4. Relevante maler og veiledninger
5. Særskilte temaer
6. Spørsmålsrunde

Kontraktsforhandlinger – hva er viktig?

Analysér, vurdér og planlegg

- Sett mål og identifiser hvilke verdier man ønsker å skape
- Mulige scenarioer og utfall – hvordan sikre målet?
- Hva skal prioriteres – har vi politikker/retningslinjer som gir oss veiledning?
- Hva er akseptabel måloppnåelse - når målet ikke lar seg realisere
- Risikoanalyse- og vurdering -> risikostyring/fordeling ved hjelp av kontraktsregulering

Forhandlingsrommet

- Styrkeforholdet mellom partene
- Hvilke interesser og verdier er i spill på begge sider av bordet?
- Interne rammer – NTNUs og motpartens politikk/retningslinjer
- Eksterne rammebetingelser – overordnede bevilgende myndighet?

Reglement F-07-13

Angir regler for statlige universiteter og høyskolars forpliktende samarbeid

Gjelder alle typer forpliktende samarbeid med selvstendige virksomheter om faglig aktivitet

Inngå samarbeid?

- **Faglig og økonomisk interesse** - aktivitet som man kan godtgjøre at styrker fagutviklingen internt ved institusjonen, og som er forankret i institusjonens strategi. Samarbeidet skal i tillegg ivareta NTNUs økonomiske interesser
- **Faglig aktivitet** - undervisning, forskning og ulike typer formidling som universiteter og høyskoler ut fra sitt formål skal drive
- **Faglig uavhengighet** skal ikke svekkes - uønskede eller utilsiktede økonomiske bindinger eller begrensninger selvstendighet i fagspørsmål
- **Statsstøtte** - Institusjonen kan ikke direkte eller indirekte subsidiere aktivitet ved samarbeidende virksomhet

Krav til samarbeidsavtale

- Skriftlig avtale
- Avtalen skal minst omfatte:
 1. Økonomi
 2. Personalforhold
 3. Andre forhold av betydning for samarbeidet: prosjektplan, partenens bidrag, IPR, konfidensialitet, ansvar, personvern, lovvalg, etc.

F-13-07 Hvordan organisere samarbeid (1)

- Reglementet skiller mellom bidrag, oppdrag og salg
 - Bidrag og oppdrag – må dokumentere faglig interesse, krav om kontrakt
 - Må dokumenteres i sjekklisten
 - Salg – ikke krav om faglig interesse, enklere dokumentasjonskrav, ikke krav til kontrakt, men bør alltid kunne dokumentere hva som er avtalt
- **Bidrag:** gave, bidragsyter, støttegiver krever ingen **motytelse** tilbake for tilskuddet
- **Oppdrag:** oppdragsgiver krever en motytelse
- Typiske eksempler: overføring av eiendomsrett eller eksklusive lisenser til resultater, en rapport (konsulenttenester), krever et bestemt resultat

F-07-13 Hvordan organisere samarbeid (2)

Bidrag:

NTNU har lov til å egenfinansiere prosjektet, herunder gjennomføringen av prosjektaktiviter, for eksempel indirekte kostnader som ikke finansieres av bidragsyter etc.

= ikke-økonomisk aktivitet

Skal ikke gå med overskudd. Må avklare den videre bruken av uplanlagte overskudd med bidragsyter

Oppdrag:

NTNU skal ha dekket alle direkte og indirekte kostnader, pluss rimelig fortjeneste = økonomisk aktivitet

Salg:

NTNU skal ha dekket alle direkte og indirekte kostnader, pluss rimelig fortjeneste = økonomisk aktivitet

Ulike typer avtaler

- MoU/Intensjonsavtale
- NDA/konfidensialitetsavtale
- Overordnet samarbeidsavtale
- Samarbeidsavtale i prosjekt
- Konsortieavtale
- Offentlig-ph.d
- Senterordninger
- Prosjekt- og masteroppgaver i samarbeid med eksterne
- Gjesteforskere
- Gaveavtale/gaveprofessorat
- Næringsph.d
- Material/data transfer agreement
- Leiestedsavtaler

MoU/intensjonsavtaler

MoU - Memorandum of Understanding

- Skal kun gi uttrykk for at partene har til hensikt å gjøre noe sammen/samarbeide om noe
- Ikke juridisk bindende, MEN det avhenger av avtalens innhold
- Ofte blir MoUer en blanding av bindende og ikke-bindende -paragrafer
- Prøv å unngå slike avtaler
- Vanlig å bruke ifm. avtaler mellom en utenlandsk institusjon og NTNU,
- NTNU har [mal](#) for samarbeid med andre utenlandske undervisningsinstitusjoner
- EU-prosjekter har egen [mal](#)

Intensjonsavtaler

- Kan i sin egenart være bindende ved at partene avtaler visse aktiviteter som har som målsetning å komme frem til et felles mål

Vær obs på å ikke binde andre deler av NTNU ved avtalen som inngår –

Kan det tenkes andre institutt som kan tenkes at søker på samme midler?

NDA/konfidensialitetsavtale

- En avtale om taushet
- Brukes gjerne ved innledende samtaler om samarbeid dersom fortrolig informasjon
- En måte å sikre forretningshemmeligheter som eksempelvis ikke er patenterte
- Må skrives under før samtale starter, men kan gis tilbakevirkende kraft
- Kan være både enveis og toveis (helst det siste)
- Taushetsplikten videreføres i samarbeidsavtale
- Prøv å unngå konfidensialitetsavtale i tillegg til en samarbeidsavtale – risiko for ulik regulering
- Det er i utgangspunktet ikke behov for ansatte å signere egne erklæringer, men studenter må dette.

Forts. konfidensialitet

- Potensielt erstatningsansvar, også for indirekte tap, dersom taushet ikke bevares
- **Praktisk problemstilling:** å kunne bevise at mottaker av den konfidensielle informasjonen allerede er kjent eller har utviklet samme informasjon uavhengig mottatt konfidensiell informasjon fra røpende motpart – **som regel et dokumentasjonskrav som i praksis er vanskelig å oppfylle**
- Påse/forsøk derfor:
 - Å ikke ta imot mer konfidensiell informasjon enn du strengt tatt har behov for
 - At konfidensiell informasjon skal merkes
 - At mottatt konfidensiell informasjon ikke hindrer ønsket mål om publisering
 - Vurder lengden på konfidensialitetsforpliktelsene – obs. overlever som regel samarbeidsavtalen en periode
 - Begrense tilgang til konfidensiell informasjon internt

Gaver

- Midler som tilflyter institusjonen i den hensikt å styrke den økonomisk
- Bidrag i F-07-13s forstand
- Det er **ingen motytelser** knyttet til gaver
 - Kan ikke kreve lisenser i gjengjeld, levering av ytelser
- Typiske tilfeller: gaveprofessorat, post doc eller ph.d, finansiering av laboratorier
 - Har egne maler som sikrer ingen bindinger ift R-07-13
 - Kan ha bedriftens navn i den perioden finansieringen gjelder
 - Ordningen med gaveforsterkning hos NFR er opphørt

Overordnede samarbeidsavtaler

- Inngås gjerne hvor det er mye samarbeid, flere prosjekter, mv.
- Detaljeringsgrad varierer
- Kan fort bli veldig formelt med mange styringsorganer, bør være mye penger involvert for at det skal være verdt innsatsen
- Fornuftig å gjøre seg kjent med hvilke overordnede samarbeidsavtaler innen forskning NTNU har inngått, for eksempel, DNVGL, Equinor, med flere.

Samarbeids/konsortieavtaler i konkrete prosjekter

- Mellom to parter uten tilskudd fra en ekstern part – toparts bidrags- og oppdragsavtale
- Mellom to eller flere parter med tilskudd fra en ekstern part, fra f.eks NFR eller EU
- Konsortieavtaler: for prosjekter med mer omfattende styrings- og organsasjonsstruktur
 - Vær obs på hvilken innflytelse man som partner har i de ulike styringsorganene mtp. Veivalg og endringer i konsortiet.
- Anbefaling:
 - Inngå en som gjelder alle – unngå risiko for ulik regulering, samt sikrer åpenhet i samarbeidet

EU-kontrakter følger eget spor, kontakt fakultetets EU-rådgiver.

Andre typer avtaler

- Material transfer agreement (MTA) regulerer overføring av fysisk materiale mellom parter
- Data transfer agreement (DTA) som regulerer overføring av ikke håndgripelige data.
- Leiestedsavtaler – avtale om bruk av leiested til økonomisk aktivitet kan ikke overstige 20 % av den totale bruken

Ulike typer eksterne samarbeidsparter

Samarbeidspart

- deltar i prosjektet
- medansvarlig
- rettigheter til resultater
- får andel av budsjettet
- ingen mva-plikt

Samarbeidsavtale

Tjenesteleverandør

- påtar seg et oppdrag
- leverer en konkret og avgrenset tjeneste
- ikke rettigheter til resultater
- markedsvilkår
- mva-plikt

Innkjøpsavtale

Informasjon fra Forskningsrådet, se [Lage samarbeidsavtaler \(forskingsradet.no\)](https://forskingsradet.no)

Kontraktsmaler

- Ulike maler som kan benyttes som utgangspunkt for utforming av avtaler. I enkelte tilfeller stiller utlysingen eller samarbeidspartneren krav til hvilken mal som skal benyttes.
- NTNU har en egen side for kontraktshåndtering og maler som skal brukes når NTNU har ansvar for å utarbeide kontrakten:

<https://i.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Kontraktsmaler+og+signeringsfullmakt>

- Andre maler:

Forskningsrådet:

<https://www.forskningsradet.no/nar-du-har-fatt-finansiering/samarbeidsavtaler/prosjekter-med-samarbeidsavtaler/>

Horizon Europe:

<https://www.desca-agreement.eu/desca-model-consortium-agreement/>

EEA:

<https://eeagrants.org/resources/2014-2021-bilateral-guideline-annex-6-partnership-agreement-template>

OBS: Vær oppmerksom på at ulike bevilgende myndigheter kan ha egne generelle/spesielle vilkår

Særskilte temaer

- IP-rettigheter
- Publisering
- Eierskap til prosjektets utstyr
- Endringer
- Ansvar og ansvarsbegrensninger
- Lov og verneting
- Personvern

IP-rettigheter

- Sikre NTNUs rettigheter
- Forhindre ulovlig statsstøtte
- Sikre eksisterende IP og fremtidig IP

NTNUs IPR-politikk

- Hovedprinsipp

- NTNU primært skal eie alle resultater som er blitt til ved bruk av universitetets/samfunnets ressurser for å kunne legge til rette for en bred anvendelse av resultatene
- Studenter eier selv de resultater de skaper

<https://i.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Politikk+for+immaterielle+rettigheter+-+IPR>

<https://i.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Retningslinjer+for+immaterielle+rettigheter+-+IPR>

NTNUs IPR politikk – kort forklart

	Eierskap	Bruksrett
<p>Bidragforskning</p> <p>Aktiviteter hvor NTNU mottar støtte uten krav til motytelser (dvs. leveranser av varer og tjenester mot vederlag) ved kontraktsinngåelse</p>	<p><u>NTNU</u></p>	<p><i>Til Sponsor</i></p> <p>Ikke-eksklusiv lisens Rett til å forhandle om eksklusiv lisens</p> <p>(Til eventuelle samarbeidspartnere: Bruksrett for å utnytte sine prosjekteresulater)</p>
<p>Oppragsforskning</p> <p><i>Prosjekter NTNU utfører mot vederlag (betaling) fra ekstern(e) oppdragsgiver(e), med krav til leveranser (med motytelse) ved avtale/kontraktsinngåelse.</i></p>	<p><u>Oppdragsgiver</u></p> <p>Oppdragsgivers eiendom</p>	<p><i>NTNU</i></p> <p>Vederlagsfri rett til å benytte prosjekteresultatene i videre forskning og undervisning.</p>

IPR – hva er viktig for NTNU/hva ser vi etter når vi mottar kontraktene?

- Prinsipper for fordeling av prosjektresultater og bruksrett skal reguleres i avtalen
- Bruk og evt. godtgjørelse for prosjektbakgrunn og infrastruktur skal reguleres i avtalen
- Vederlagsfri bruksrett til prosjektresultater nødvendige for gjennomføring av eget arbeid i prosjektet
- Bruksrett til prosjektresultater og bakgrunn på avtalte vilkår er nødvendig for å utnytte egne resultater i prosjekt
 - Følger av rettighetspolitikken

IPR-regulering i samarbeidsavtaler

- Utgangspunktet er avtalefrihet
- Men visse begrensninger (bevilgende myndighet, statsstøtteregelverket, IPR-politikk)
- Skal se nærmere på regulering
 - Tilgang til prosjektbakgrunn
 - Eierskap til resultater
 - Bruksrett til resultater
 - Krav til utnyttelse av resultater
 - Offentliggjøring av resultater

Prosjektbakgrunn

- Hva er prosjektbakgrunn?
- Prosjektbakgrunn listes i eget vedlegg
- Ny prosjektbakgrunn må godkjennes av alle samarbeidspartnere (f.eks. gjennom styrevedtak).
- Resultater som ikke dekkes av disse to, anses automatisk som prosjektresultat
- Eiendomsrett til prosjektbakgrunn beholdes av den som bragte inn i prosjektet
- Vederlagsfri tilgang til prosjektbakgrunn som er nødvendig for gjennomføring av eget arbeid i prosjektet

Eierskap til prosjekterresultater

- Eiendomsrett til den som frembringer resultatet
- Hva er resultatet?
- Felles frembringelse: kan avtales sameie
- Annen fordeling kan avtales
 - Men merk at statsstøttereguleringen setter begrensninger
 - NTNU bruker ofte sameie

Bruksrett til prosjektresultater

- Bruksrett til prosjektresultater er *vederlagsfri* når er
 - Nødvending for gjennomføring av eget arbeid i prosjektet
 - Til bruk i egne undervisnings- og forskningsformål
- Bruksrett gis på avtalte vilkår for
 - å utnytte egne resultater i prosjektet
 - kommersiell utnyttelse

Krav til utnyttelse av resultater

- Prosjektresultater som kan utnyttes kommersielt, skal utnyttes *innen rimelig tid*.
- Den som ikke selv ønsker å utnytte resultatene kommersielt, skal gi de andre rett til å forhandle om slik rett.

Offentliggjøring av prosjektresultater

- Prosjektresultater skal gjøres kjent så raskt som mulig
- Formidlingsplaner beskrevet i kontrakten skal gjennomføres
- Rett til å publisere egen resultater, men slik at ikke medfører skade eller ulempe for andre deltakere
- Konfidensiell informasjon
- Kun midlertidig hemmelighold er tillatt, for å kunne beskytte resultatene
- **NTNU-regel: Kun rektor som kan samtykke i inntil 6 + 6 måneders utsatt publisering**
- **PHD+Master kandidaters publisering**

Statsstøtte i samarbeidsprosjekter

- Foretak som deltar i et prosjekt med støtte fra Forskningsrådet mottar ofte direkte statsstøtte
 - Dvs. en direkte utbetaling fra Forskningsrådet eller en andel av utbetalingen fra Forskningsrådet via prosjektansvarlig, til delvis dekning av sine prosjektkostnader
- Innebærer:
 - Hvis de i tillegg mottar indirekte støtte gjennom gunstige vilkår fra en forskningsorganisasjon som deltar i prosjektet, må samarbeidsavtalen sikre at den indirekte støtten ikke blir så stor at støtteintensiteten totalt blir for høy
- Generelle vilkår pkt. 2.2, 5. avsnitt:

«Prosjektansvarlig plikter å sikre at FoU-leverandører leverer sine tjenester på vilkår som sikrer at prosjektansvarlig og samarbeidspartnere ikke mottar indirekte statsstøtte fra FoU-leverandøren, i henhold til beskrivelse i ESAs retningslinjer for offentlig støtte til forskning, utvikling og innovasjon.»

Hvordan sikre at NTNU ikke tildeler indirekte statsstøtte til foretak?

Hvordan unngå indirekte støtte ved oppdragsforskning?

- NTNU må ta markedspris for sitt arbeid
- Hvis det ikke eksisterer noen markedspris: NTNU må ta en pris som dekker de fulle kostnadene ved tjenesten + en margin

Eierskap til prosjektets utstyr

- Hvem skal eie utstyr som anskaffes med prosjektets midler?
- Vanlig regulering: prosjektansvarlig eier med mindre annet er avtalt.
- Hvorvidt NTNU vil eie påvirker flere forhold:
 - anskaffelsesprosedyre – tid og ressurser
 - Behov for registrering og avskrivning av anleggsmidler,
 - Resurser til å forvalte/vedlikeholde
 - Avhending må følge statens kassaksjonsreglement

Endringer

- Prosjekter/samarbeid utvikler seg og kontrakten må ta høyde for dette.
- Noen endringer er kurante, mens andre forhold er mer kritiske at gjennomføres i tråd med intensjonen
- Felles for slike endringer er at de bør være:
 - Skriftlige
 - Fortrinnsvis omforente partene i mellom – noe annet må avtales
 - Få klarhet i om avløser eller supplerer enkeltbestemmelser
 - Identifisere økonomiske og/eller fremdriftsmessige konsekvenser

Ansvar og ansvarsbegrensning

- Direkte tap: tap/utlegg som følge av kontraktsbruddet (dekningskjøp, verditap, etc.)
- Indirekte tap: følgeskader/tap som ikke direkte kan knyttes til kontraktsbruddet. Eksempel: brudd på taushetsplikt kan føre til tap som følge av at IP ikke kan nyttiggjøres som forutsatt (gjerne kommersielt)
- Vanligvis ikke ansvar for indirekte tap, men obs. konfidensialitetsbrudd
- Beløpsavgrensning: ansvar begrenses til en eller to ganger partens bidrag. Men ikke ved forsett eller grov uaktsomhet.
- Solidaransvar
 - Bruk av prosjektbakgrunn og -resultater skjer på partenes eget ansvar og risiko - unntak: mottpart krever sikkerhet for IPR-brudd
 - Partene kan hefte «én for alle og alle for én» overfor noen – eksempelvis ovenfor bevilgende myndighet
- Staten er selvassurandør, så vi har ikke forsikring* eller stiller med sikkerhet inn i prosjekter.

Lovvalg og vernetting

- I utgangspunktet ønsker NTNU norsk rett og norsk vernetting.
- I større samarbeidsprosjekter med parter av ulik nasjonalitet vil det være vanskelig å enes om dette.
- Dersom det er mulig kan man ta inn en nøytral bestemmelse om vernetting slik at tvister avgjøres ved den saksøkte parts domstol:

«Any legal actions or proceedings arising out of this Agreement, which cannot be settled by good faith efforts and mediation, shall be governed by the laws applicable in the country of the defending party - and the place of jurisdiction shall be the home city of the defendant party»

Personvern

- Avtalene inneholder ofte en kort regulering av personvern
- Dersom prosjektet behandler personopplysninger:

Datatilsynet:

<https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/>

Temaside personvern:

<https://i.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Personvern+og+GDPR>

Avtaler for overføring/felles behandling av personopplysninger:

[Overføring av personopplysninger - avtalemaler - Kunnskapsbasen - NTNU](#)

Annet sentralt regelverk

- Offentlighetsloven
- Forvaltningsloven
- Statsansatteloven
- Arbeidstakeroppfinnelsesloven
- Sameieloven
- Lov om eksportkontroll
- Universitet og Høgskoleloven
- Personopplysningsloven
- Forskningsetikkloven
- Lov om offentlige anskaffelser
- mm.